

ЕЗИКОВЕДСКА БЪЛГАРИСТИКА ИЗВЪН БЪЛГАРИЯ

ТАТЯНА АЛЕКСАНДРОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
t_alexandrova@mail.bg

В кн. 3 за 2021 г. на сп. „Български език“ се публикуват статии на езиковеди българисти, които извършват своята изследователска дейност в научни и университетски центрове извън България. Те са представители на различни научни направления, но ги обединява трайният интерес към уникалния по своите граматични, лексикално-семантични и етнолингвистични особености български език в съпоставка с други славянски езици – руски, полски и чешки.

В статията на Ирина Седакова „Руската и българската лексика за означаване на раздяла: съпоставителен етнолингвистичен аспект“ се анализират семантиката, употребата и стилистичните особености на руските и българските деривати от общославянските корени *děl-*, *lqč-* и *sta-*, които означават различни аспекти в ситуацията на раздяла. Въз основа на лексикографски, фолклорни и етнографски материали се очертават сходствата и различията в микротематични лексикални групи на двата езика.

Елена Узеньова представя „Етнолингвистичен поглед към лексиката на традиционната народна култура на българите мюсюлмани от Ксантийско“ (Северна Гърция). Въз основа на материали, събрани по време на експедиции в периода 2018–2019 г., е очертана актуалната културна и езикова ситуация в района. Особено внимание се отделя на терминологията от сферата на календарните обичаи и народната митология.

Вяра Малджиева се спира на „Синтактичната парадигма във формалното синтактично описание“ с оглед към описанието в рамките на нормативната граматика на българския език. Предлага се чисто формално разбиране на синтактичната парадигма, чиято приложимост в синтактичния компонент на нормативната граматика се илюстрира с избрани подпарадигми, включващи формални изреченски структури, образувани от прости еноцентрични синтактични конструкции с глаголи, предлози и имена.

В рамката на синтактичното описание на българския език е и статията на Елена Иванова „Състоянието като причина: конструкции с *какъвто* и *както* с причинно значение“. В нея се разглеждат възможностите на конструкциите с *какъвто* и *както* в българския език да изразяват причинно-следствена връзка между ситуацияте, представени в главното и в подчиненото изречение, и се анализират средствата, с които преводачи от български на руски предават разглежданото причинно значение.

Якуб Банасяк прави обзор на „Семантичните съпоставителни изследвания на българския език с други езици в полското езикознание“. Установени са основните периоди в развитието на семантичните българистични изследвания спрямо *Българско-полската съпоставителна граматика* и се дискутират теоретичните основи и методологията на тези изследвания от 70-те години на 20. век до наши дни.

Йоанна Сатола-Сташковяк разглежда „Промените в лексиката на българския, полския и чешкия език, повлияни от пандемията от COVID-19“. Материалът е ексцерпиран от националните корпуси на трите езика, от паралелни корпуси, дигитални речници и медийни текстове и е анализиран с оглед на честотата на употреба на някои съществуващи думи и появата на нови думи, свързани с пандемията.

Включени са и две статии извън тематиката на броя. Надка Николова анализира „Езиковите норми в превода на А. Гранитски „За търговско писмописаніе“ (1858) от гръцки на български език. Представени са резултатите от проучването върху приноса на Анастас Гранитски за изграждането на езиковите норми на българския книжовен език през Възраждането. Предмет на анализ са съществителните имена с оглед на категориите род, число, падеж и определеност/неопределеност.

В статията на Светлозара Лесева, Христина Кукова и Ивелина Стоянова „Предикатите за състояние в съвременните лингвистични теории“ се прави критичен обзор на тематичните класове, към които се причисляват стативните глаголи. Целта е да се хвърли светлина върху различните виждания за свойствата на стативите от аспектвална и семантична гледна точка.

✉ доц. д-р Татяна Александрова
Секция за съвременен български език
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България